

Luontoselvitykset osana lupamenettelyjä

Luontoselvitysten tarpeita tulee myös erilaisten lupamenettelyiden pohjalta. Eliölajien ja luontotyyppien suojelun perusteet löytyvät luonnonsuojelulaista, jonka perusteella tulee huolehtia mm. luonnon monimuotoisuuden ylläpidosta ja suotuisasta (eliöiden ja luontotyyppien) suojelutasosta. Luonnonsuojelulaissa keskeisiä ovat lain perusteella suojellut luontotyypit, joita ei saa muuttaa siten, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Lisäksi lain puitteissa on määrätty erityisesti suojeltavia lajeja, joiden esiintymispaikan hävittämien tai heikentäminen on kielletty. Mikäli on aihetta epäillä erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan sijaitsevan hankkeen tai kaavan alueella, on laadittava tätä koskeva lajiselvitys. Luonnonsuojelulain perusteella on annettu myös erityissäännökset, mitkä koskevat luontodirektiivin lajeja. Luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen, tärkeän ruokailualueen tai siirtymäreitin hävittäminen ja heikentäminen on yksiselitteisesti kielletty. Kielto koskee kaikkia olemassa olevia lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ja usein niiden selvittämiseksi on tarpeen laatia erilliselvitys.

Maa-aineslain 3 §:ssä on annettu maa-ainesten ottamisen rajoituksia ja näihin kuuluu mm. kauniin maisemakuvan turmeltumista, luonnon merkittävien kauneusarvojen tai erikoisten luonnonesiintymien tuhoutumista tai huomattavia tai laajalle alueelle ulottuvia vahingollisia muutoksia luonnonolosuhteissa. Maa-ainesluvan hakemisen yhteydessä lupaviranomainen joutuu ottamaan kantaa jokaiseen 3 §:n mukaiseen kieltomääräykseen. Isompaan maa-ainesten ottoon liittyy myös ottosuunnitelman laatiminen, minkä yhteydessä on selvítettävä kohteen luonnonolosuhteet sekä vaikutukset niihin.

Vesilain mukaista lupaa haettaessa on myös usein arvioitava vaikutukset luonnonympäristöön. Selkeimpiä tapauksia ovat ne, missä hanke voi vaikuttaa suoraan vesilain perusteella suojeltuihin luontotyypeihin, mutta on tyypillistä, että esim. ruoppauslupien yhteydessä tulee tarpeelliseksi selvittää kohteella esiintyvä suojelullisesti arvokas lajisto (mm. viitasammakko, sudenkorennot, linnusto) ja arvioida hankkeen vaikutukset niihin.

Myös ympäristönsuojelulaista voi löytää perusteita luontoselvityksille. Lain tarkoituksena on mm. turvata terveellinen ja viihtyisä sekä luonnontaloudellisesti kestävä ja monimuotoinen ympäristö. Lain määritelmässä